

Η ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΩΝ ΕΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Ελαιοκαλλιέργεια - Παραγωγή

Η καλλιέργεια της ελιάς στην Τουρκία πραγματοποιείται κυρίως σε μικρές οικογενειακές μονάδες, ενώ προσφέρεται επίσης και εποχιακή απασχόληση κατά την περίοδο της συγκομιδής, η οποία γίνεται παραδοσιακά με το χέρι.

Περίπου τα 3/4 των ελαιοκαλλιεργειών είναι έκτασης μικρότερης των 50 στρεμμάτων. Υπολογίζεται ότι στην παραγωγή ελιάς και ελαιολάδου απασχολούνται περίπου 400.000 οικογένειες, γεγονός που προσδίδει στον τομέα ιδιαίτερη κοινωνική σημασία.

Η καλλιέργεια της ελιάς καλύπτει έκταση περίπου 7 εκατ. στρεμμάτων, ενώ κατά το 2008 ο συνολικός αριθμός των ελαιόδεντρων έφτασε τα 151,6 εκατ. δέντρα (53,1 εκατ. παραγωγής επιτραπέζιων ελιών), εκ των οποίων καρποφόρησαν τα 106,1 εκατ. (33,6 εκατ. παραγωγής επιτραπέζιων ελιών).

Το 75% περίπου της παραγωγής προέρχεται από τα δυτικά παράλια της Τουρκίας (το 1/5 είναι επιτραπέζιες ελιές), ενώ ακολουθεί η περιοχή του Μαρμαρά (κυρίως επιτραπέζιες ελιές) και η περιοχή ανάμεσα στην οροσειρά του Ταύρου και τα νότια παράλια της Τουρκίας - σε υψόμετρο περίπου 850 μ. (περίπου το 1/3 επιτραπέζιες ελιές).

Υπολογίζεται ότι το 70% της συνολικά παραγόμενης ποσότητας χρησιμοποιείται για την παραγωγή ελαιολάδου, ενώ το υπόλοιπο καταναλώνεται ως επιτραπέζιες ελιές.

Οι μεγαλύτερες συνεταιριστικές ενώσεις ελαιοπαραγωγών είναι οι:

- TARIS, ιδρύθηκε το 2001 από 33 συνεταιρισμούς (26.900 μέλη) των δυτικών παραλίων της Τουρκίας, περισσότερο προσανατολισμένος προς το ελαιόλαδο
- MARMARABIRLIK, ιδρύθηκε το 1953 από 8 συνεταιρισμούς (30.607 μέλη) της περιοχής Μαρμαρά, περισσότερο προσανατολισμένος προς την επιτραπέζια ελιά.

Σήμερα η Τουρκία είναι δεύτερη στον κόσμο στην παραγωγή επιτραπέζιων ελιών (πρώτη στην παραγωγή μαύρων ελιών) και τέταρτη στην παραγωγή ελαιολάδου. Για την περίοδο 2009/10, η ετήσια παραγωγή επιτραπέζιων ελιών της Τουρκίας εκτιμάται σε 390 χιλιάδες τόνους, ποσότητα που αντιπροσωπεύει το 19,7% της παγκόσμιας παραγωγής. (Πηγή: International Olive Oil Council - IOC)

Από την περίοδο 1994/95 έως και την περίοδο 2008/09, η ετήσια παραγωγή επιτραπέζιων ελιών της Τουρκίας διαμορφώθηκε κατ' έτος ως εξής (σε χιλιάδες τόνους): 180, 120, 185, 124, 178, 150, 224, 85, 165, 125, 240, 280, 240, 200*, 250**. (Πηγή: IOC / *προσωρινά στοιχεία ** προβλέψεις).

Ποικιλίες

Από τις πιο διαδεδομένες ποικιλίες επιτραπέζιων ελιών στην Τουρκία είναι η Gemlik (η περισσότερη κοινή, παράγεται κυρίως στην περιοχή του Μαρμαρά, είναι σαρκώδης, λεπτόφλουδη, με μικρό κουκούτσι), η Domat (με ιδιαίτερα μεγάλο καρπό), η Izmir Sofralik (η παραγωγή της εγκαταλείπεται σταδιακά λόγω χαμηλής παραγωγικότητας), η Uslu (μέτρια παραγωγικότητα, σταθερή παραγωγή), η Memecik, η Memelik, η Edremit Ayvalik κ.ά.

Κατανάλωση

Η ετήσια κατανάλωση επιτραπέζιων ελιών στην Τουρκία παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Τουρκία	125.000	100.000	114.000	96.000	175.000	221.000	180.000	190.000
ΕΕ	461.000	525.000	538.500	572.500	548.000	564.500	628.000	650.500
Παγκόσμιος	1.303.500	1.382.500	1.728.000	1.670.000	1.831.500	1.829.000	2.079.000	2.160.000

Πηγή: IOC

Υπολογίζεται ότι την περίοδο 2009-10 η τ/κατανάλωση επιτρ. ελιών θα αντιπροσωπεύει το 16% της παγκόσμιας κατανάλωσης. Επίσης, η κατανάλωση κατ' άτομο κυμαίνεται από 1,5 έως 2 κιλά κατ' έτος.

Η κατανάλωση ελιών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Τουρκία. Καταναλώνονται από όλες τις κατηγορίες πληθυσμού στα γεύματα, στο πρωινό, ως ορεκτικό, ως συνοδευτικό, σκέτες, σε σαλάτες, ως συστατικό διαφόρων πιάτων.

Συσκευασία - Τιμές

Οι επιτραπέζιες ελιές κατηγοριοποιούνται σε πράσινες, μαύρες και ξανθές. Διατίθενται στην αγορά με κουκούτσι ή χωρίς, γεμιστές (με κάπαρη, ατζούγιες, αμύγδαλα, κόκκινη πιπεριά, καυτερή πιπεριά, σκόρδο κ.ά), χαραγμένες, σε ροδέλες, ως πάστα ελιάς, με χαμηλή ή υψηλή περιεκτικότητα σε αλάτι. Επίσης υπάρχει μεγάλη επιλογή ως προς το μέγεθος των ελιών.

Η συσκευασία (ανάλογα με την τιμή) μπορεί να είναι απλή ή ιδιαίτερα προσεγμένη.

Η τιμή διακυμαίνεται συνήθως ανάλογα με το μέγεθος των ελιών. Για παράδειγμα η εταιρεία MARMARABIRLIK, διαθέτει αεροστεγείς πλαστικές συσκευασίες του ενός κιλού με μαύρες ελιές διαφορετικού μεγέθους (201-230, 230-260, 290-320, 320-350, 350-380, 380-410, 410-460 ελιές/κιλό) των οποίων οι τιμές κυμαίνονται ανάλογα με το μέγεθος από 4,31 τ.λ. έως 13,64 τ.λ.

Η αντίστοιχη συσκευασία του ενός κιλού της εταιρείας ANTGIDA, μάρκα FORA , κυμαίνεται από 6,16 τ.λ. για μικρές ελιές (410-460 ελιές/κιλό) έως 10,95 για μεγάλες ελιές (230-260 ελιές ανά κιλό).

Άλλες ενδεικτικές τιμές:

Γυάλινο βάζο 425γρ. TARIS, τσακιστές πράσινες 4,90 τ.λ.

Γυάλινο βάζο 425γρ. TARIS, τσακιστές ξανθές 3,70 τ.λ.

Γυάλινο βάζο 425γρ. TARIS, τσακιστές πράσινες τύπου Edremit 4,90 τ.λ.

Γυάλινο βάζο 210γρ. TARIS, πράσινες γεμιστές με καυτερή πιπεριά 5,50 τ.λ.

Γυάλινο βάζο 425γρ. TARIS, πράσινες γεμιστές με αμύγδαλο ή σκόρδο ή αμύγδαλο 4,90 τ.λ.

Γυάλινο βάζο ZYTN 3 κιλών πράσινες σε ροδέλες 20,52 τ.λ.

Γυάλινο βάζο ZYTN πράσινες 500γρ 3,75 τ.λ.

Κονσέρβα μεταλλική 700 γρ., μάρκας ECE εταιρείας YENICAG GIDA 6 τ.λ.

Γυάλινο βάζο πράσινες 1.050 γρ. ZERTUN 16 τ.λ.

Γυάλινο βάζο πράσινες 400 γρ. μάρκα FORA εταιρείας ANTGIDA, 4,5 τ.λ.

Επίσης, διατίθεται και πάστα μαύρης ελιάς σκέτη, ή με άλλες αρωματικά συστατικά όπως πιπεριά, διόσμος, σκόρδο.

Ενδεικτικές τιμές:

Συσκευασία μάρκας FORA τα 175 γρ. 1,70 τ.λ., τα 300 γρ. 3 τ.λ.

Συσκευασία μάρκας S-OLIVE τα 300 γρ. 2,25 τ.λ.

Διατίθεται και πάστα ελιάς σε ατομικές συσκευασίες: πακέτο 48 ατομικών συσκευασιών, 20 γρ. έκαστη, 10 τ.λ.

Επίσης διατίθενται και ελιές χύμα σε μικρότερη ποικιλία από τις συσκευασμένες και ελαφρά χαμηλότερη τιμή.

Εξαγωγές

Αν και τόσο η παραγωγή, όσο και οι εξαγωγίμες ποσότητες παρουσιάζουν διακυμάνσεις, μπορούμε να πούμε ότι οι εξαγωγές επιτραπέζιων ελιών δείχνουν αυξητική τάση.

Οι εξαγωγές μαύρων ελιών υπερτερούν αυτές των πράσινων. Για παράδειγμα, το 2008 αποτελούσαν το 87% των συνολικών εξαγωγών.

Q: Τόνοι V: χιλιάδες δολ.

	2005		2006		2007		2008	
	Q	V	Q	V	Q	V	Q	V
Μαύρες ελιές	48.474	63.499	46.814	62.003	58.813	79.964	52.363	86.644
Πράσινες ελιές	7.791	14.489	7.128	14.463	9.922	19.200	7.540	17.651
Σύνολο	56.265	77.988	53.942	76.466	68.735	99.164	59.903	104.295

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Οι κυριότερες χώρες εξαγωγής είναι η Γερμανία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, οι ΗΠΑ και το Ιράκ, προς τις οποίες το 2008 κατευθύνθηκε το 72% των συνολικών εξαγωγών ως προς την αξία. Κυριότερος εξαγωγικός εταίρος ως προς την αξία είναι η Γερμανία και ως προς την ποσότητα η Βουλγαρία. Εντυπωσιακή είναι η διαφορά της μέσης τιμής του εξαγωγίμου κιλού στην Γερμανία (3δολ/κιλό) από αυτό της Βουλγαρίας (0,86 δολ/κιλό).

Ως αγορά – στόχος για τις τουρκικές εξαγωγές ελιών και κυρίως ελαιολάδου έχει επιλεγεί και η Κίνα, παρά το ότι προς το παρόν δεν εμφανίζονται αξιόλογες εξαγωγές προς αυτήν την κατεύθυνση.

Q: Τόνοι V: χιλιάδες δολ.

Χώρα	2006		2007		2008	
	Q	V	Q	V	Q	V
Γερμανία	10280	25869	13012	31506	9682	29010
Βουλγαρία	6968	3809	9163	6492	18380	15737
Ρουμανία	20048	14644	22741	18732	10519	13830
ΗΠΑ	2980	5219	5089	8126	4293	8212
Ιράκ	2773	4063	4801	6223	4984	8083
Ολλανδία	1108	3204	1947	3820	1049	3618
Αυστραλία	958	1714	1335	2634	1491	3049
H.B.	941	2493	929	2654	968	2933
Αυστρία	489	1388	658	1899	619	1995
Γαλία	697	1774	511	1296	495	1747
Σαουδ.Αραβία	669	1250	897	1368	619	1413
Ιταλία	509	971	511	1088	520	1191
Σουηδία	267	548	767	1527	403	1091
Βέλγιο	206	595	354	923	242	926
πΓΔΜ	413	765	484	864	381	805
Ελβετία	172	511	149	463	218	774
Ιράν	148	322	127	305	536	715
Αζερμπαϊτζάν	74	198	131	334	251	708
Καναδάς	269	518	455	902	254	656
Καζαχστάν	185	453	272	685	268	643
Δανία	265	662	291	721	236	615
ΗΑΕ	212	272	458	619	359	596
Ρωσία	452	659	666	1218	278	535
Ελλάδα	108	134	275	438	263	598
Άλλες χώρες	2752	4431	2708	4329	2593	5006
Σύνολο	53942	76466	68735	99164	59903	104295

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Εξαγωγές μαύρων ελιών 2008/2009

	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΓ)	ΑΞΙΑ (\$)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7.878.783	22.014.344
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	17.780.151	13.844.499
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	7.880.362	8.928.450
ΙΡΑΚ	5.438.072	7.397.884
Η.Π.Α.	3.026.794	5.307.891
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	947.867	2.586.759
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	1.262.080	2,353.410
Η.Β.	562.806	1.701.445
ΑΥΣΤΡΙΑ	475.966	1.415.969
ΣΟΥΗΔΙΑ	355.681	813.922
ΕΛΒΕΤΙΑ	190.103	713.609
ΔΑΝΙΑ	193.977	489.508
ΒΕΛΓΙΟ	159.137	435.714
ΙΤΑΛΙΑ	228.108	433.655
ΕΛΛΑΔΑ	331.164	418.556
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	2.995.956	8.516.562
ΣΥΝΟΛΟ	49.707.007	75.018.767

Εξαγωγές πράσινων ελιών 2008/2009

ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΓ)	ΑΞΙΑ (\$)
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.132.914	5.756.969
ΙΡΑΚ	1.038.514	1.822.804
ΙΡΑΝ	1.771.826	1.660.855
ΗΠΑ	657.070	1.297.466
Η.Β.	327.325	891.239
Σ.ΑΡΑΒΙΑ	346.632	709.580
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	175.249	495.628
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	354.973	414.765
Η.Α.Ε.	258.500	406.225
ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	157.726	314.102
ΓΑΛΙΑ	110.221	294.240
ΑΥΣΤΡΙΑ	88.528	226.096
ΒΕΛΓΙΟ	73.179	224.078
ΙΣΡΑΗΛ	131.818	186.753
ΣΟΥΗΔΙΑ	66.425	185.542
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	1.067.747	2.336.741
ΣΥΝΟΛΟ	8.758.647	17.223.083

(Πηγή ΟΟΡC – Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών Ελιών και Ελαιολάδου)

Εισαγωγές

Για τις δασμολογικές κλάσεις 2001.90.65 – ελιές παρασκευασμένες ή διατηρημένες με ξίδι ή οξικό οξύ – και 2005.70.90 –ελιές παρασκευασμένες ή διατηρημένες αλλιώς παρά με ξίδι ή οξικό οξύ – κατά το διάστημα 2004-2009 πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εισαγωγές.

Έτος	Κωδικός Σ.Ο.	Χώρα	Ποσότητα (κιλά)	Αξία (δολάρια)
2004	20019065	Ελλάδα	7800	17999
		ΗΠΑ	39600	72646
		Σαουδ.Αραβία	3600	18841
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>51000</i>	<i>109486</i>
2005	20019065	ΗΠΑ	14186	42084
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>14186</i>	<i>42084</i>
2006	20019065	Σουηδία	2500	9557
		Γερμανία	2991	8843
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>5491</i>	<i>18400</i>
2007	20019065	Ισπανία	140	369
	<i>Σύνολο</i>		<i>140</i>	<i>369</i>
2008	20019065	πΓΔΜ	3024	8746
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>3024</i>	<i>8746</i>
	20057000	Γερμανία	70946	171936
		ΗΠΑ	54734	75803
		Σουηδία	3918	17648
		Κουβέιτ	2433	7014
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>132031</i>	<i>272401</i>
2009	20019065	Γερμανία	17806	80510
		Ιρακ	8310	15355
		Σαουδ.Αραβία	20000	49875
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>46116</i>	<i>145740</i>
	20057000	Ολλανδία	14147	39622
		ΗΠΑ	55339	76208
		Ιράκ	10124	17771
		Λευκορωσία	437	2438
		Σουηδία	6336	22316
	<i>Σύνολο κωδικού</i>		<i>86383</i>	<i>158355</i>

Πηγή: Τουρκικό Ινστιτούτο Στατιστικής

Όπως βλέπουμε, οι εισαγωγές επιτραπέζιων ελιών είναι περιορισμένες και με διακυμάνσεις, ενώ πραγματοποιήθηκαν κυρίως από χώρες οι οποίες δεν είναι παραγωγοί ελιών.

Το ότι οι εισαγωγές είναι περιορισμένες, μπορεί να διαπιστωθεί και εμπειρικά, αφού εισαγόμενες ελιές απουσιάζουν από τα ράφια των καταστημάτων (τουλάχιστον στην περιοχή της Άγκυρας).

Εισαγωγή - Διανομή

Το λιανεμπόριο τροφίμων πραγματοποιείται είτε μέσω των αλυσίδων λιανικής (super market, hypermarket, discount stores), είτε μέσω συνοικιακών καταστημάτων, είτε σε λαϊκές αγορές. Για να εισέλθει ένα προϊόν όπως οι επιτραπέζιες ελιές στην τουρκική αγορά, θα πρέπει ο εξαγωγέας να προσεγγίσει απευθείας τις αλυσίδες λιανικής, οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις πραγματοποιούν δικές τους εισαγωγές ή κάποιον εισαγωγέα-διανομέα.

Κατά την εισαγωγή ελιών επιβάλλεται δασμός ύψους 39% από χώρες της ΕΕ, ενώ η διαδικασία εισαγωγής είναι σχετικά περίπλοκη. Ο ΦΠΑ είναι 8%.

Συμπεράσματα

- Αν και η κατανάλωση επιτραπέζιων ελιών είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην Τουρκία, η αγορά, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως 'ώριμη' και 'κορεσμένη', καλύπτεται από ελιές εγχώριας προέλευσης.
- Η προσφορά εγχώριων ελιών καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα επιλογών, ως προς τις διατιθέμενες ποικιλίες, τύπους, συσκευασία. Χαρακτηρίζεται από υψηλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές.
- Τα περιθώρια εισόδου στην τουρκική αγορά επιτρ. ελιών είναι περιορισμένα, αφενός λόγω της εγχώριας προσφοράς, αφετέρου λόγω του υψηλού δασμού εισαγωγής.
- Παρόλα αυτά, υπάρχουν κάποιες δυνατότητες για εισαγωγές. Η παραγωγή δεν είναι σταθερή και σε ορισμένες περιπτώσεις η εγχώρια προσφορά μπορεί να μην καλύπτει τη ζήτηση. Επίσης, υπάρχει πάντα ενδιαφέρον για προϊόντα που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως delicatessen.

Χρήσιμες διευθύνσεις

Ministry of Agriculture & Rural Affairs
General Directorate of Protection & Control
Food Control Division
Department of Seed and Food Registration Services
Contact person: Ms Nargiz Özbağ (english)
Tel.: 0090 312 4174176 extension number 6204
E-mail: nargizo@kkgm.gov.tr
Website: www.kkgm.gov.tr

Directorate General of Customs
Undersecretariat of Customs
Customs Experts
Contact persons: - Mr Hakan Özkan (english)
Tel.: 0090 312 3068997 / 3068889
ithalat@gumruk.gov.tr
- Mr Barış Nalçacı (english)
Tel.: 0090 312 3067948
Website: www.gumruk.gov.tr

TUGIDER – Σύνδεσμος εισαγωγέων τροφίμων Τουρκίας
Tel.: 0090 212 3472560 pbx
Fax: 0090 212 3472570
Contact persons: Melahat Ozkan mozkan@tugider.org.tr
Nuri Kutlu nurikutlu@tugider.org.tr
Website: www.tugider.org.tr

Εισαγωγείς:

Dolfin Gıda Dış Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Defterdar Mahallesi Otakçılar Cad. Birlik Han No. 58 Kat : 4 34050 Eyüp
Istanbul
Tel.: 0090 212 612 47 00
Fax: 0090 212 612 47 57
E-m: dolfin@dolfin.com.tr
www.dolfin.com.tr

GOKDENİZ
Cumhuriyet mahallesi Inkilap Sokak
Oznek Ishan no 8/75 Kizilay, Ankara
Tel./Fax: 0090 312 4312938
www.gokdeniztrade.com

ZEYKO
Tel.: 0090 232 2281869
Fax: 0090 256 2591982
E-m: export@zeykotarim.com
Contact person: Mr Cenk Zana